

Grupowe zakupy aptek – czy istnieją jakieś ograniczenia prawne, jeżeli chodzi o przesunięcia i odsprzedaż leków między aptekami?

**AUTOR: Paulina Kutrzebka
Zuzanna Łaganowska**
Bąkowski Kancelaria Radcowska

Niewątpliwie w ciągu ostatnich kilku lat idea tzw. zakupów grupowych zyskała na popularności wśród wielu branż usługowych. W głównej mierze zaletą ich są liczne korzyści

---

wybicie 200 znaków ze spacjami

zarówno dla grona kupujących, jak i sprzedających. Podobna praktyka wykształciła się również w środowisku aptekarskim, w szczególności po ustanowieniu dla leków refundowanych sztywnych marż detalicznych, co z kolei spowodowało, że

mniejsze, niefunkcjonujące w ramach sieci apteki zostały zmuszone do konieczności poszukiwania tańszych leków OTC, aby osiągnąć odpowiedni miesięczny przychód.

Zasadniczo grupowe zakupy aptek polegają na zrzeszaniu się właścicieli mniejszych aptek (ogólnodostępnych czy szpitalnych) w tzw. grupę zakupową, w ramach której właściciel jednej z nich wybrany jako lider, na zasadzie zlecenia, negocjuje i dokonuje w hurtowniach farmaceutycznych zakupu większej ilości produktów leczniczych po korzystniejszych

zauważyć, iż powyższy proceder będzie dotyczył leków OTC oraz leków wydawanych na podstawie recepty niepodlegających refundacji, wobec których ustawodawca narzucił marże sztywne zarówno detaliczne, jak i hurtowe.

CZY APTEKA MOŻE PROWADZIĆ JEDNOCZEŚNIE SPRZEDAŻ HURTOWĄ I DETALICZNĄ?

Obecne przepisy ustawy Prawo farmaceutyczne (uPrFarm) nie regulują istnienia i sposobu dokonywania tzw. zakupów grupowych, jednakże – zgodnie z art. 65 – obrót produktami leczniczymi na terenie Rzeczypospolitej Polskiej może odbywać się tylko i wyłącznie na zasadach określonych przez ustawę, tj. w ramach obrotu detalicznego bądź hurtowego. Mimo braku ustawowej definicji pierwszego z powyższych pojęć, z interpretacji przepisów dotyczących funkcjonowania aptek, w szczególności określonych w art. 86 i 87 uPrFarm, możemy wywnioskować, że obrotem detalicznym będzie prowadzenie sprzedaży produktów leczniczych wydawanych na podstawie recepty bądź tzw. OTC na indywidualne potrzeby pacjentów. Ponadto unormowania wyraźnie wskazują rodzaje podmiotów uprawnionych do prowadzenia powyższego obrotu.

Poprzez obrót hurtowy, w myśl rozbudowanej definicji ustawowej zawartej w art. 72 ust. 3 ustawy, należy rozumieć wszelkie działanie polegające na zaopatrywaniu się, przechowywaniu, dostarczaniu lub eksportowaniu produktów leczniczych, prowadzone m.in. z przedsiębiorcami zajmującymi się obrotem hurtowym, aptekami lub innymi upoważnionymi podmiotami, z wyłączeniem bezpośredniego zaopatrywania ludności. Powyższą działalność mogą realizować wyłącznie hurtownie farmaceutyczne, składy celne i konsygnacyjne produktów leczniczych. Enumeratywne wyliczenie podmiotów wyklucza możliwość prowadzenia przez aptekę w ramach wspomnianej wcześniej grupy zakupowej odsprzedaży leków innej mniejszej aptece. W przeciwnym razie powyższa praktyka powinna być zakwalifikowana jako obrót hurtowy, na rozpoczęcie którego

---

WYBICIE 400 ZNAKÓW ZE SPACJAMI

cenach. Następnie zakupione leki zostają odsprzedane innym uczestniczącym w grupie aptekom po znacznie niższych stawkach niż przy zamówieniu osobnym. Niewątpliwie powyższa praktyka stanowi dość duże ułatwienie finansowe dla aptek o mniejszych miesięcznych obrotach, które – de facto – są zmuszone do prowadzenia podobnych praktyk, aby być nadal konkurencyjnymi wobec rozbudowujących się sieci aptek. Warto również

---

konieczne jest uzyskanie uprzednio oddzielnego zezwolenia Głównego Inspektora Farmaceutycznego (np. art. 74 ust. 1 uPrFarm). Omawiając niedopuszczalność prowadzenia równoległe obu form działalności przez ten sam podmiot, warto również wspomnieć, że zgodnie z art. 80 ust. 1 pkt 3 cytowanej ustawy, jednoczesne prowadzenie aptek lub wystąpienie z wnioskiem o wydanie zezwolenia na prowadzenie apteki przy wystąpieniu z wnioskiem o wydanie zezwolenia na prowadzenie obrotu hurtowego stanowi ustawową przesłankę do wydania przez Głównego Inspektora Farmaceutycznego decyzji odmownej. Ponadto do zadań kierownika apteki, w myśl art. 88 ust. 5 pkt 5 ustawy, należy dokonywanie zakupu produktów leczniczych tylko i wyłącznie od podmiotów posiadających zezwolenia na prowadzenie hurtowni farmaceutycznej. Powyższe wyklucza możliwość nabywania produktów leczniczych od podmiotów innych niż hurtownie farmaceutyczne, a tym samym prowadzenia działalności na zasadzie grup zakupowych, w formie polegającej na „zmowie” kilku aptek, w ramach której jedna dokona zakupu określonych produktów leczniczych po niższych cenach, a następnie odsprzeda je innym uczestniczącym w grupie aptekom.

Warto również zaznaczyć, że badanie legalności funkcjonowania omawianych grup zakupowych stało się przedmiotem postępowań sędziowsko-administracyjnych toczących się przed Wojewódzkim Sądem Administracyjnym w Warszawie, których finał nastąpił z końcem marca br. (sygn. akt: VI SA/Wa 2240/11; VI SA/Wa 51/12; VI SA/Wa 176/12). W przytoczonych orzeczeniach uznano za niezgodne z obowiązującym prawem oraz niedopuszczalne prowadzenie przez apteki dystrybucji produktów leczniczych do innych aptek ogólnodostępnych uczestniczących w tzw. grupie zakupowej, a tym bardziej do aptek szpitalnych.

Analizując powyższe sytuacje, warto zgodzić się z poglądem sędziego sprawozdawcy w jednej z przytoczonych wcześniej spraw – Andrzeja Wieczorka, że – niewątpliwie – apteki powinny mieć możliwość dokonywania zakupów leków po korzystniejszych

cenach, jednak nie w ramach działań sprzecznych z obowiązującym prawem farmaceutycznym. Brak możliwości zakupu produktów leczniczych (niepodlegających refundacji) po niższych cenach jest z pewnością niekorzystny dla aptek w mniejszych

---

WYBICIE 390 ZNAKÓW ZE SPACJAMI

miejsowościach czy małych aptek w miastach, które starają się być konkurencyjne wobec aptek sieciowych, mogących wynegocjować znacznie korzystniejsze warunki handlowe w hurtowniach farmaceutycznych.

DOPUSZCZALNOŚĆ PRZESUNIĘĆ MAGAZYNOWYCH MIĘDZY APTEKAMI

Omawiając problematykę dopuszczalności funkcjonowania tzw. grup zakupowych, warto również przytoczyć kwestię interpretacji przepisów wobec przesunięć magazynowych między aptekami należącymi do jednego podmiotu właścicielskiego. W dotychczasowych decyzjach Głównego Inspektora Farmaceutycznego można było zaobserwować pogląd, który uznawał, że przesunięcia w ramach aptek należących do tego samego właściciela

stanowią zbywanie i nabywanie produktów leczniczych, co powinno być utożsamiane z obrotem hurtowym, a tym samym niedopuszczalną działalnością dla funkcjonujących już aptek. Przesłanką uzasadniającą powyższe stwierdzenie był cytowany już wcześniej nakaz zawarty w art. 88 ust. 5 pkt 5 ustawy, obligujący kierownika apteki do dokonywania zakupów produktów leczniczych

Brak możliwości prowadzenia przesunięć między magazynowych w ramach jednego podmiotu właścicielskiego skutkowałby niewątpliwie powstaniem strat, w szczególności związanych z brakiem możliwości zapewnienia dostępności określonego produktu w aptece, w której istnieje większe zapotrzebowanie, czy uniknięcia przeterminowania produktów leczniczych. Ponadto wykluczałoby to również możliwość pewnego nadrobienia obrotów miesięcznych apteki poprzez sprzedaż produktów OTC, z uwagi na ustalone sztywne marże detaliczne leków refundowanych.

Obecnie Główny Inspektor Farmaceutyczny przychylił się do poglądu dopuszczającego możliwość prowadzenia przesunięć magazynowych jako wewnętrznej operacji bilansowej w ramach jednego właściciela.

PODSUMOWANIE

Podsumowując omawianie problematyki dotyczącej dokonywania grupowych zakupów przez apteki oraz dokonywania odpłatnych przesunięć towarów między aptekami, należy podkreślić, że przy obecnym stanie prawnym właściciele mniejszych aptek, nienależących do sieci lub koncernów, czują się dyskryminowani przez ustawodawcę, który – ich zdaniem – promuje dużych przedsiębiorców – apteki sieciowe. Warto jednak dodać, że wyjściem z powyższej sytuacji może być nieformalne zrzeczenie się właścicieli aptek w ramach grupy negocjacyjnej bądź za pośrednictwem niezależnego podmiotu działającego na podstawie udzielonego mu pełnomocnictwa do przeprowadzenia rozmów dotyczących warunków handlowych zakupu produktów leczniczych dla wszystkich właścicieli występujących w ramach tejże grupy. Dokonanie samej transakcji następowaloby w tym wypadku już tylko między hurtownią a konkretną apteką, bez udziału apteki pośredniczącej w sprzedaży, dzięki czemu udałoby się uniknąć problematycznej kwestii odsprzedaży towaru między aptekami. Takie działanie będzie dopuszczalne w świetle obowiązujących przepisów prawnych. ■

WYBICIE 400 ZNAKÓW ZE SPACJAMI

tylko i wyłącznie od podmiotów posiadających zezwolenia na prowadzenie hurtowni farmaceutycznej. Zatem, zdaniem GIF, przesunięcia między aptekami były sprzeczne z obowiązującym prawem, jednak z ekonomicznego punktu widzenia dokonywanie przesunięć między magazynowych w ramach jednego podmiotu właścicielskiego jest jedynie wewnętrzną operacją bilansową, która nie powinna być utożsamiana ze sprzedażą, odpłatnym zbyciem i nabyciem produktów leczniczych. Za trafny należałoby uznać omawiany pogląd GIF jedynie wówczas, gdy w powyższych działaniach uczestniczyłyby dwa odrębne podmioty, a nie jeden.